

Jak se stát plavčíkem na vlastní kůži

Ing. Jan Peška

Pracuji v Národním ústavu pro vzdělávání, kde jsem zodpovědný za rozvoj a správu Národní soustavy kvalifikací — relativně nového systému, který umožňuje na základě u zkoušky prokázaných znalostí a dovedností, potřebných pro výkon určité profese, obdržet státem a zaměstnavateli garantované a uznávané osvědčení, a to bez ohledu na to, kde se zkoušený požadovanému naučil — zda praxí, ve škole, v kurzech nebo samostudiem. V systému je prozatím více než tisíc tzv. profesních kvalifikací (www.narodnikvalifikace.cz), kromě jiných i Plavčák či Záchranář na volné vodě, ale také třeba Technik bazénu nebo Provozovatel přírodních a umělých koupališť.

Ve své roli se sice přímo vymezování kvalifikačních požadavků pro jednotlivé profese neúčastním, ale nastala situace, kdy jsem se některých jednání nad standardy zúčastnit musel — a byl jsem ztracen. Pozvolna jsem se nechal tématem pohlcovat, a když jsem zjistil, že jeden z expertů podílejících se na tvorbě a revizích standardů popisujících kompetence a zkoušky plavčáků, pan Tomáš Miler z Fakulty tělesné výchovy a sportu UK, povede rekvalifikační kurz, na jehož konci se po úspěšně vykonaných zkouškách mohou stát nejen držitelem osvědčení o rekvalifikaci, ale i osvědčení o profesní kvalifikaci z „mého“ systému, bylo rozhodnuto. Voda mě celý život tak trochu fascinuje — ke koupání „na všechny způsoby“ jsem postupně přidal rekreační potápění, jsem vůdcem malého plavidla, jezdím jachtařit na moře — takže jsem došel k tomu, že i kdybych neměl profesi plavčíka nikdy

Občas se stává, že je člověk řízením osudu nasměrován do situace, která mu ovlivní další cestu životem. Je možné, že se to stalo i mně...

řádně vykonávat, znalosti a dovednosti v kurzu nabyté se mi mohou hodit, či v horším případě, bych se mohl dostat do situace, kdy je budu postrádat.

VZHŮRU DO KURZU!

I proto jsem se na podzim přihlásil do kurzu pro získání kvalifikace plavčíka, který probíhal současně s kurzem vodní záchrany pro studenty oboru Diplomovaný zdravotnický záchranář Vyšší odborné školy zdravotnické z Příbrami. Součástí studijních plánů tohoto oboru vzdělání je kromě jiného i povinný kurz vodní záchrany. Ocitl jsem se tedy na kurzu naplněném převážně studenty o generaci mladšími.

Že nepůjde o týden odpočinkové dovolené, to jsem na základě kontaktů s panem Millerem tušil, skutečnost však předčila očekávání. Šest dnů promyšleně naplněných do detailu provázanou teorií a praxí, první ze dvou každodenních praktických lekcí v bazénu začínala již v 6 hodin ráno, zatímco poslední teoretická přednáška končila i v deset večer — vše zakončeno komplexní zkouškou. I přes výraznou hodinovou dotaci kurzu, jehož plánovaných 70 vyučovacích hodin bylo překročeno konzultacemi, je nezbytné další samostudium. Při něm frekventantům kurzu jistě pomůže jednak detailní zpracování problematiky v publikaci *Prevence, bezpečnost a záchrana u vody* (Miller T. a kol., 2016), která na téměř dvou stech padesáti stranách dobře doplňuje jednotlivé přednášky a cvičení, a jednak předchozí plavecká příprava. V kurzu není prostor na to,

aby se budoucí plavčík teprve učil plavat. Lze pilovat techniku a díky ní zlepšit časy a výdrž, ale pokud se zájemce o kvalifikaci plavčíka požadovaným limitům neblíží, je třeba ještě před tímto kurzem absolvovat plaveckou výuku.

NÁROČNOST PROFESY PLAVČÍKA

Práce plavčíka je nesmírně náročná fyzicky, ale možná ještě víc psychicky. I já jsem si až v kurzu uvědomil, že ve službě má plavčík „postaráno“ o každou minutu. A co je nejnáročnější, a rozhodně to není práce pro každého — umět udržet soustavnou pozornost a ostražitost, ve zdánlivém klidu čekat na mimořádnou událost, která nejspíš ani nepřijde, to vyžaduje dle mého názoru nejen cvik, ale i jisté povahové rysy. A vezmeme-li v úvahu nepříliš vysoké platové ohodnocení plavčáků, nepůjde to ani bez jistého nadšení a „srdce záchranáře“. Budoucí plavčík by si měl uvědomovat, že právě on, resp. jeho pozornost, schopnost rozpoznat nebezpečí, rozhodnutí a včasný a adekvátní zákrok budou někdy tím jediným, kdo a co rozhodne, zda bude jiný žít. Jeho chyby nebudou odpouštěny, a než začít pracovat s rozvinutými špatnými návyky, je dobré jejich získání předcházet. V tom je nezastupitelná role vzdělavatele — a nejen jeho kompetentnost odborná, ale i osobnost. Zvláště v dnešní době, kdy se všichni přímo či zprostředkovaně setkáváme s případy, kdy lze každé pravidlo a požadavek přiohnout, kdy na nějaké

sekundě či metru nezáleží (navíc když si zákazník zaplatí), je příjemné vidět něco, co funguje a co tedy není pro běžné zpravodajství atraktivní. Pan Miler je totiž učitel „jiného stříhu“ – nejen, že nikomu nebylo odpuštěno nic z toho, co patří mezi znalosti a dovednosti pro plavčíka nezbytné, ale veškeré vzdělávání probíhalo takovým způsobem a v takové atmosféře, že nikdo z frekventantů po prvních pár hodinách kurzu ani nepomyslel na to, že „co neuplave, to ukecá“. Při tom všem nebylo ve vzduchu ani ve vodě žádné napětí a o hromorné situace nebyla nouze.

OSOBNÍ PRIORITY

Podstatnou částí kurzu byla problematika první pomoci. Osobitě ji lektoroval doktor Jan Kaufman – a musím konstatovat, že způsobem, který mě do tématu doslova vtáhl. Soudím, že kurz podobného rozsahu by měl absolvovat každý, aby zjistil, že může stačit málo a někdo zůstane naživu.

Kromě první pomoci patřily k pro mě nejzajímavějším tématům „osobní zásahy“, mezi které se řadí například narovnání, tažení a vynášení tonoucího z vody, ale jako pro bývalého judistu také oblíbený nácvik obranných technik záchranáře; je totiž až neuvěřitelné, jak iracionálně a „efektivně“ dokáže tonoucí v panice „bojovat o život“. Zlatým hřebem nejen pro

mě byl nácvik technik s využitím záchraných pomůcek.

Nejen bazén je pracovištěm plavčíka, a tak jsme se učili i ovládnání různých plavidel, zásah na volné vodě se záchranými pomůckami nebo práci s uzly, vše pod vedením zkušeného praktika Ladislava Bureše od létajících armádních záchranářů.

O náročnosti kurzu svědčí i to, že všechny podmínky splnila a certifikát získala méně než polovina frekventantů. Ti, kteří nesplnili pouze jednu z disciplín, mají možnost do tří měsíců onu disciplínu „dodělat“ a certifikát nakonec získat.

... A JSEM ÚSPĚŠNÝ ABSOLVENT

Jak asi čtenář tuší, já jsem kurz zvládl, u zkoušek uspěl a dnes jsem certifikovaný plavčík. Mnohému jsem se naučil, ale je mi jasné, že teď to teprve začíná. Pokud nechci postupně zapomenout, musím jako plavčík začít pracovat a dál se učit teorii, ale hlavně praxi. Ne, nebudu podávat výpověď, nebudu měnit profesi ani zaměstnavatele, ale pár služeb v měsíci v některém z mnoha bazénů určitě zvládnu. Již si je domlouvám. Tento (či podobný) kurz mohu doporučit všem, kteří se sice neplánují stát profesionálními plavčíky, jen se často pohybují okolo vody – jachtařům, vodákům, potápěčům – nebo těm, kteří jen chodí k vodě či do bazénu.

Závěrem – ač to nebylo mým hlavním cílem, jako ten, kdo se na úrovni „budování systému“ věnuje dalšímu vzdělávání (vzdělávání dospělých mimo počáteční, tedy školní), musím vyzdvihnout kvalitu kurzu vedeného Tomášem Milerem za Českou školu záchran tonoucích, s. r. o. (a zároveň garantovaného i Vodní záchranou službou ČČK). Jako odpovědného za Národní soustavu kvalifikací mě těší, že kurz odpovídá obsahem profesní kvalifikaci Plavčík, na jejímž vymezení se podílely i ABAS ČR, APR a VZS ČČK.

Co ale považuji za podstatnější – nedovedu si představit, že by mohl být plně kvalifikovaný plavčík (nejen de iure, ale zejména de facto) připraven v tempu svižnějším. Nedovedu si představit, že by cokoli z kurzu mohlo být vypuštěno, a zároveň očekávat, že by takový plavčík mohl s přehledem zajistit bezpečnost návštěvníků, případně profesionálně zasáhnout. Jako v každé profesi i zde samozřejmě platí, že přípravou ve škole či kurzu vše teprve

začíná a že teprve získáváním zkušeností a dalším vzděláváním se člověk stává skutečným profesionálem. Jenomže zdaleka ne v každé profesi platí, že již první den v práci mohu být postaven do situace, kdy něčí život bude záviset pouze na na mně a na mé připravenosti.

Foto: autor a Filip Kaufman

